SİYER

10. SINIF

1. ÜNİTE: İSLAMİYET ÖNCESİ ARAP YARIMADASI

İslamiyet Öncesi Hicaz
“Mekke”, “Taif”, “Yesrib”

1. ÜNİTE: İSLAMİYET ÖNCESİ ARAP YARIMADASI

4. İslamiyet Öncesi Hicaz

4.1. Mekke

4.2. Taif

4.2. Yesrib

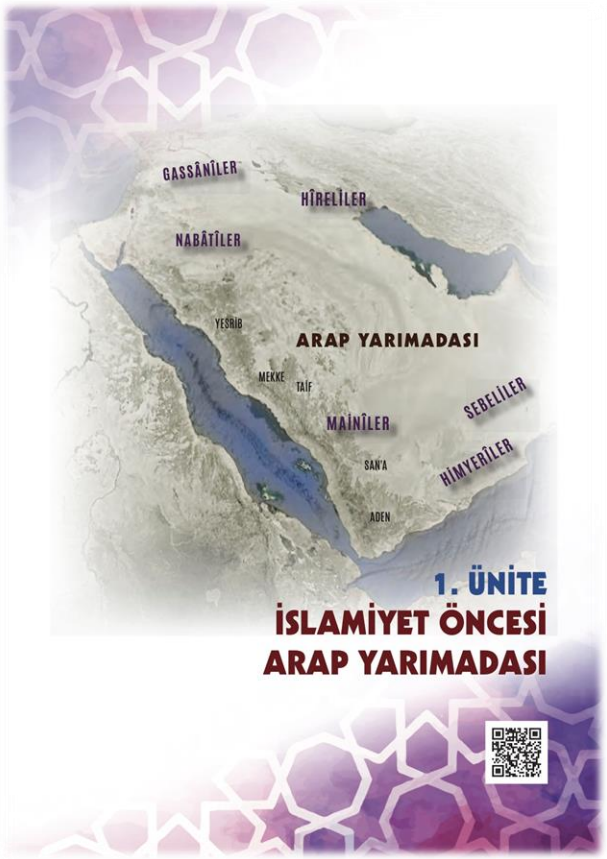

Neler Öğreneceğiz?

İslamiyet öncesi Hicaz'ın tarihi, dinî, sosyal ve kültürel hayatını, öğrenmeye devam edeceğiz.

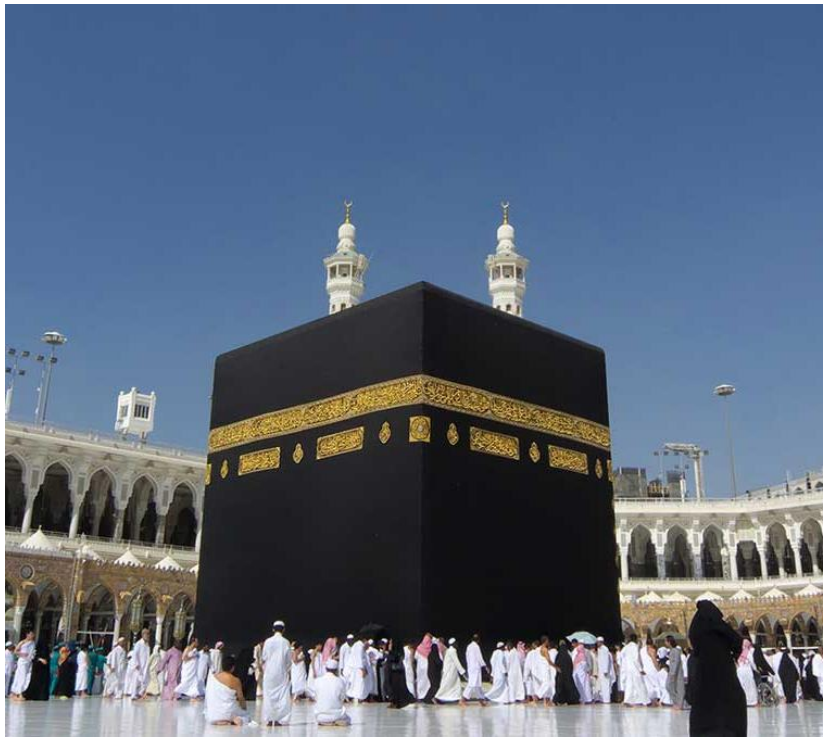

Mekke'nin kuruluşu ve Kâbe'nin inşası hakkında neler biliyorsunuz?

Hicaz, Arap Yarımadası'nın İslam tarihi açısından en önemli bölgesidir.

Bölge halkı daha çok kabile sistemine dayalı bir hayat yaşamıştır.

Hicaz, Şam ile Yemen'i birbirine bağlayan ana ticaret yolunun üzerinde bulunması sebebiyle önemli bir konuma sahiptir.

Mekke, Taif ve Yesrib gibi şehirlerin bulunduğu Hicaz'ı, Kâbe daha da değerli kılmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de "Mekke", "Bekke" , "Ümmü'l-kurâ" ve "Beledü'l-emin" gibi isimlerle anılan şehir, aynı zamanda "ekin bitmeyen bir vadi" olarak nitelenmiştir.

Mekke'nin ilk sakinlerinin Amâlikalılar olduğu kabul edilir.

Amâlikalılar ve onlardan sonra Cürhümîler şehrin sakinleri olmuştur.

Mekke'nin bilinen tarihi, Hz. İbrahim ve ailesinin buraya gelmesi ve Kâbe'yi inşa etmesi ile başlar:

- İbrahim (a.s.) kendisine inananlarla birlikte Kudüs tarafına göç etti.
- Daha sonra vahyin yol göstermesi ile eşi Hacer ve oğlu İsmail'i (a.s.) Mekke'ye götürüp bıraktı.
- Yanlarındaki su ve erzak tükenince çaresiz kalan Hacer'in imdadına ilahi yardım yetişti.
- Kupkuru vadiden zemzem adı verilen su akmaya başladı.

Hz. İsmail ve annesine hayat veren zemzem, Mekke'nin şehirleşmesini sağlamıştır.

Zemzem nasıl bulunmuştur?
Safa ve Merve tepesini biliyor musunuz?

Cürhümîler Mekke'ye yerleşerek Hz. İsmail ile akrabalık kurmuşlardır.

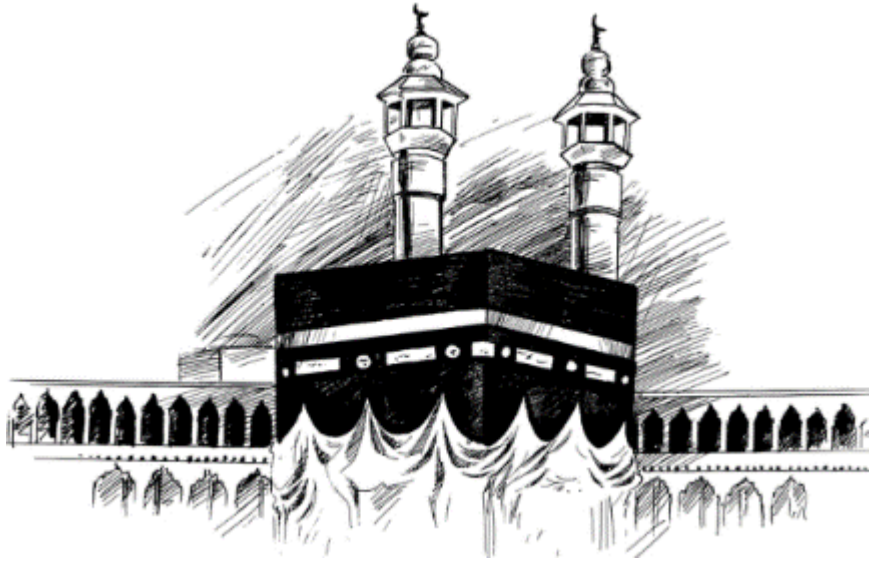

Kâbe, Allah'ın (c.c.) emri ile İbrahim (a.s.) ve oğlu İsmail (a.s.) tarafından yeniden inşa edilmiştir.

Mekke'yi emin bir şehir yapması için Rabbine dua eden Hz. İbrahim'in duası kabul edilmiştir.

Kâbe ve çevresi Allah Teâlâ tarafından dokunulmaz anlamında harem olarak belirlenmiştir.

Bu bölgede canlıların öldürülmesi ve bitki örtüsüne zarar verilmesi yasaklanmıştır.

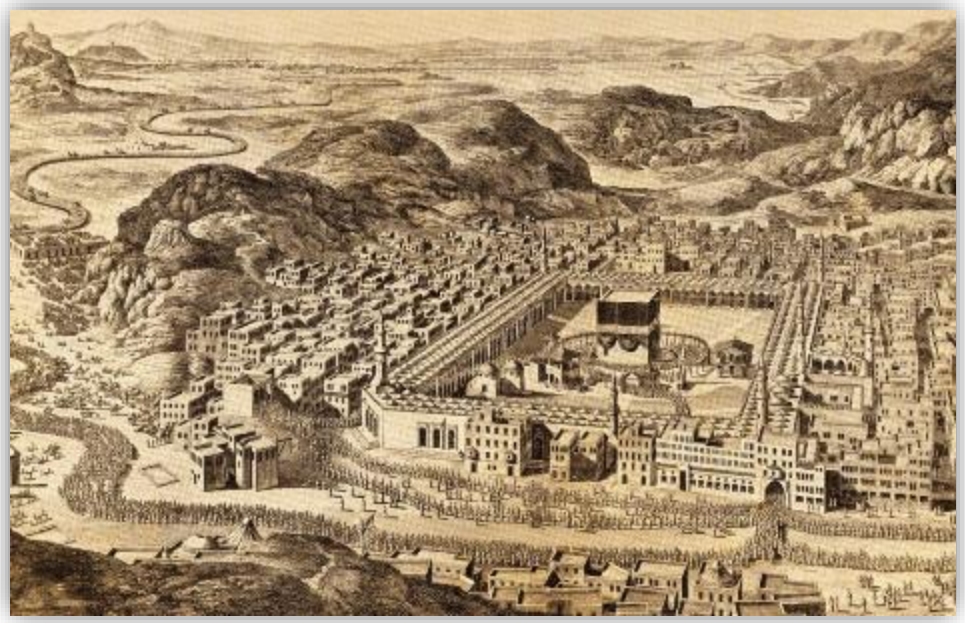

Cürhümîlerin Mekke'deki varlığına son vererek şehrin yeni hâkimi olanlar Amr b. Luhay idaresindeki Huzâalılardır.

Üç asır kadar süren Huzâalıların hâkimiyetinden sonra Mekke'nin idaresi Kusay b. Kilab liderliğindeki Kureyş kabilesine geçti.

Mekke çevresinde yarı göçebe bir hayat süren kabilesini bir araya toplamıştır.

Kabilesini Kâbe'nin etrafına yerleştirmiştir

Kureyş kabilesinin önemli işlerini görüşmek üzere Dârünnedve'yi kurmuştur.

Mekke'nin idaresinde ve hac hizmetlerinde bazı yenilikler yapmıştır.

Kabile sisteminin hâkim olduğu Mekke'de merkezî bir otorite yoktu.

Dârünnedve'de toplanan, önemli işlerde ve ihtiyaç duyulduğunda görüşlerine başvurulan bir danışma kurulu bulunmaktaydı.

Kureyş kabilesinin her kolunun ileri gelenlerinden bir ya da birkaç kişinin katılımıyla oluşan kurul, şehrin güvenliğini ve geleceğini ilgilendiren kararlar alırdı.

Huzaâlı Amr b. Luhay vasıtasıyla putperestliği benimseyen Mekkeliler Kâbe ve çevresini putlarla doldurmuşlardı.

Mekkeliler en büyük putları Hübel için kurbanlar keser ve önemli işlerini ona danışırlardı.

Kureyş'in bundan başka isimleri İsaf ve Naile olan iki büyük putu daha vardı.

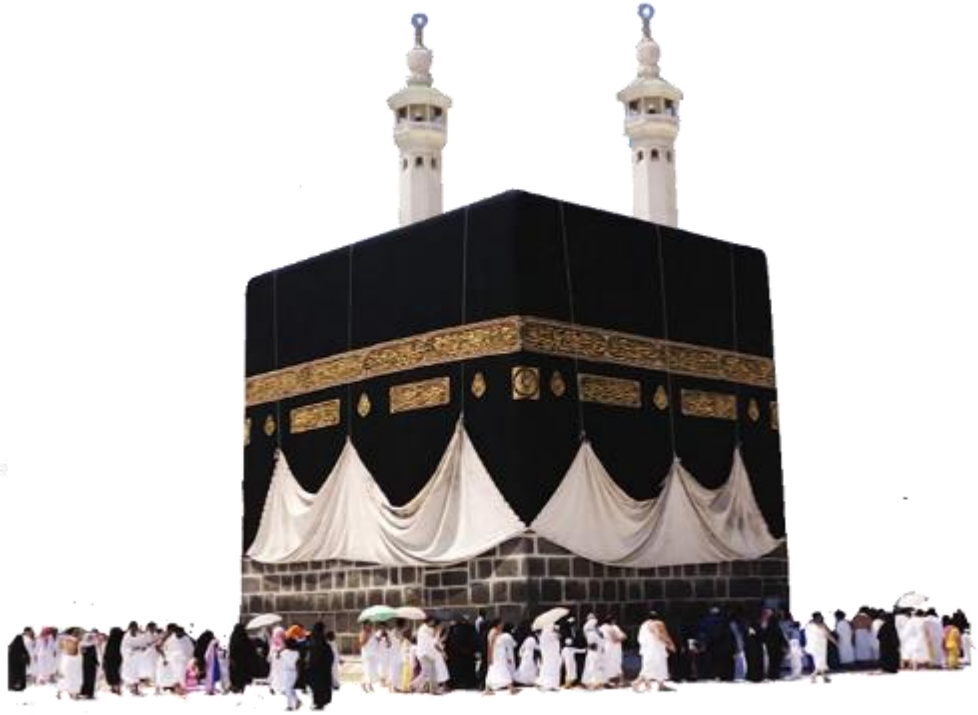

Yemen Valisi Ebrehe, Arapların Kâbe'ye olan ilgisini San'a şehrinde yaptırdığı görkemli kiliseye çekmek istedi.

Bunu gerçekleştirebilmek için çeşitli girişimlerde bulundu.

Çabaları sonuç vermeyince Kâbe'yi yıkarak Mekke'nin dinî bir merkez olma özelliğini ortadan kaldırmayı ve Mekkelilerin ticari faaliyetlerine son vermeyi planladı.

Ebrehe, önünde büyük bir fil bulunan ordusuyla Mekke'ye kadar geldi.

Fakat Kâbe'ye yaklaşmaya muvaffak olamadı.

Allah (c.c.) tarafından gönderilen kuşların attığı küçük taşlarla ordusu darmadağın oldu.

Biz bu olaya FİL VAKASI diyoruz.

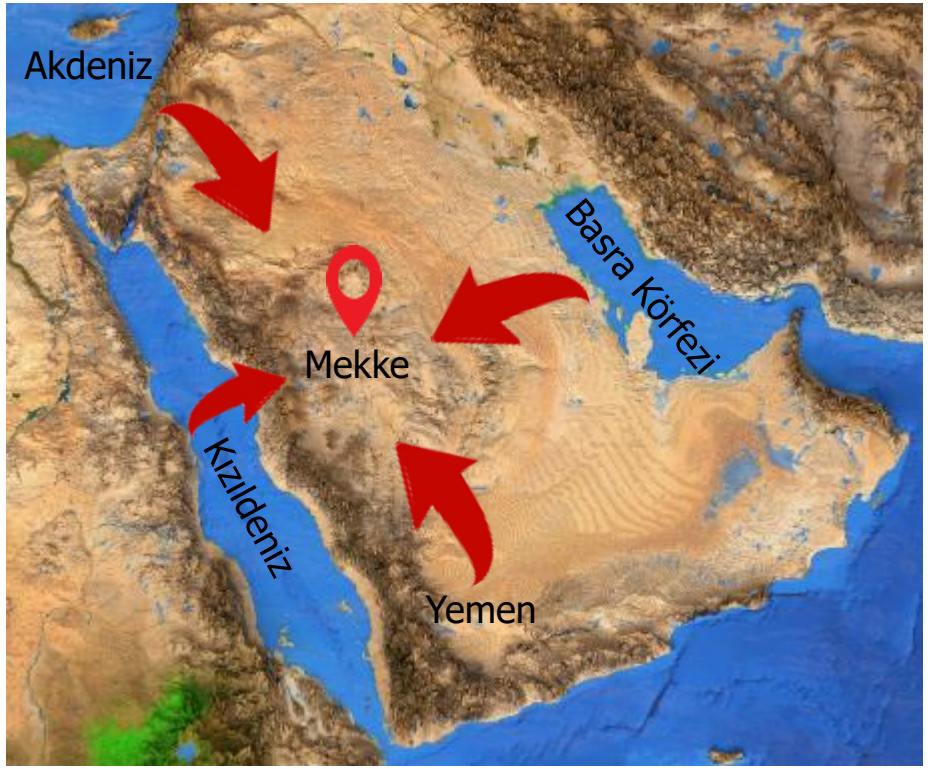

Dinî bir merkez olan Mekke, iktisadi bakımdan da oldukça elverişli bir konumda idi.

Çünkü bu şehir; güneyde Yemen, kuzeyde Akdeniz, doğuda Basra Körfezi, batıda Kızıldeniz'in önemli bir limanı olan Cidde ve Afrika istikametinde giden yolların kesişme noktasında bulunuyordu.

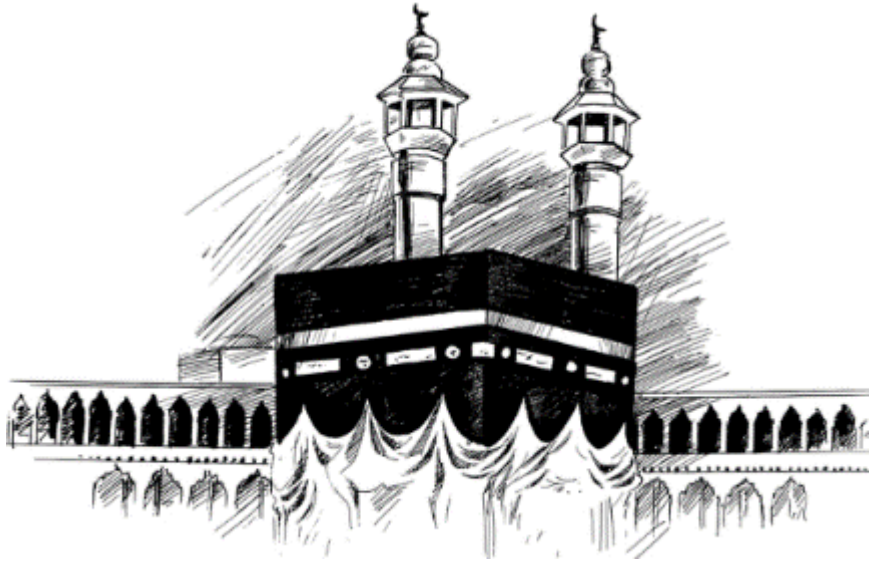

Mekke'nin ekonomik hayatının temeli ticaret idi.

Yılın belirli aylarında Arabistan'ın her tarafından Kâbe'yi ziyarete gelen insanlar şehrin ticari faaliyetlerini canlandırırdı.

Coğrafi şartlar sebebiyle Mekke'de tarım yapma imkânı pek yoktu.

Şehir, Sakif kabilesinin hâkimiyetine girdikten sonra Taif adını almıştır.

Zengin su kaynaklarına ve verimli topraklara sahiptir.

Şehrin ilk sakinleri olarak Amâlikalılar kabul edilir.

Semud kavmi Amâlikalıları buradan çıkarmış, daha sonra pek çok Arap kabilesi burada bir süre ikamet etmiştir.

Zirai alanda kendilerini geliştiren Sakifliler, Taif'i meyve bahçeleri ve üzüm bağlarıyla doldurmuşlardır.

Sulama işleri için derelere bent ve barajlar yapmış, kısa sürede şehri bayındır hâle getirmişlerdir.

Taif'in günümüzdeki hali

Taiflilerin ürünlerini başlangıçta Mekkeli tüccarlar Arabistan'ın her tarafına ulaştırmaktaydı.

Bir süre sonra Taifliler de ticaret işinde ustalaştı.

Şehirdeki ticari canlılık, bazı Yahudi tüccarların ilgisini çekmiş ve bu durum şehirde az da olsa Yahudi nüfusun bulunmasına sebep oldu.

Yesrib, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hicretinden sonra Medine adını almıştır.

Şehir su kaynakları bakımından oldukça zengindir.

Amâlikalılar, Yesrib'in ilk sakinleri olarak kabul edilir.

Yahudilerin Yesrib'e gelişleri hakkında farklı rivayet vardır.

Ağır basan görüş, Bâbil Kralı Buhtunnasr'ın, Kudüs'ü işgal ettikten sonra Bâbil'e sürdüğü Yahudilerden bir kısmının Yesrib'e gelip yerleştikleridir.

Bunlar Benî Kurayza, Benî Kaynuka ve Benî Nadir isimli Yahudi kabileleridir.

Yahudiler Yesrib'e gelip yerleştikten sonra Arap kabile geleneğini benimsemiş ve hatta Arap isimleri almaya başlamışlardır.

Evs ve Hazrec, Yemenli Ezd kabilesinin iki koluydu.

Yemen'deki Me'rib Barajı'nın yıkılması üzerine Hicaz bölgesine göç etmiş ve Yesrib'e yerleşmişti.

Evs ve Hazrec kabileleri, putperestliği benimsemişti.

Çeşitli vesilelerle hediyeler takdim edip kurbanlar sundukları Menât isimli putları bulunmaktaydı.

Yesribliler daha çok tarım ve hayvancılıkla geçiniyordu.

Bunun yanında dokumacılık, demircilik yapanlar da vardı.

Benî Kaynuka, kuyumculuk ve silah imalatı yapıyordu.

Yahudiler şehrin ekonomisinde söz sahibiydiler.

Merkezî bir yönetim olmadığı için Yesrib'de her kabile bağımsız bir şekilde kendi kurallarına göre yaşıyordu.

Ekonomik açıdan üstün durumda bulunan Yahudiler zaman zaman bu üstünlüklerini idari konulara da yansıtıyor, Araplar onlara tabi olmak zorunda kalıyordu.

Daha sonra şehrin hâkimiyeti Araplara geçince Yahudiler Evs ve Hazrec'i birbirine düşürerek onların daha fazla güçlenmelerini engellemişti.

Evsliler, Benî Kurayza ve Benî Nadir ile

Hazrecliler ise Benî Kaynuka ile

ittifak kurmuşlardı.

Şehirdeki bu parçalanmışlık, Hz. Peygamber'in gelişine kadar uzun bir süre devam etmiştir.

Bu dersimizde “İslamiyet Öncesi Hicaz, Mekke, Taif ve Yesrib” işledik.

Bir dahaki derste görüşmek ümidiyle